

Kristiansand
kommune

Økonomiplan 2021-2024 status

- Overordnede rammebetingelser
- Vedtatt økonomiplan
- 1. og 2. tertialrapport 2020
- Rullering av økonomiplanen
  - Investering
  - Drift
  - Usikkerhetsmomenter
- Forslag til statsbudsjett 2021

Visjon: **Sterkere sammen**

2030

ATTRAKTIV OG MILJØVENNLIG

INKLUDERENDE OG MANGFOLDIG

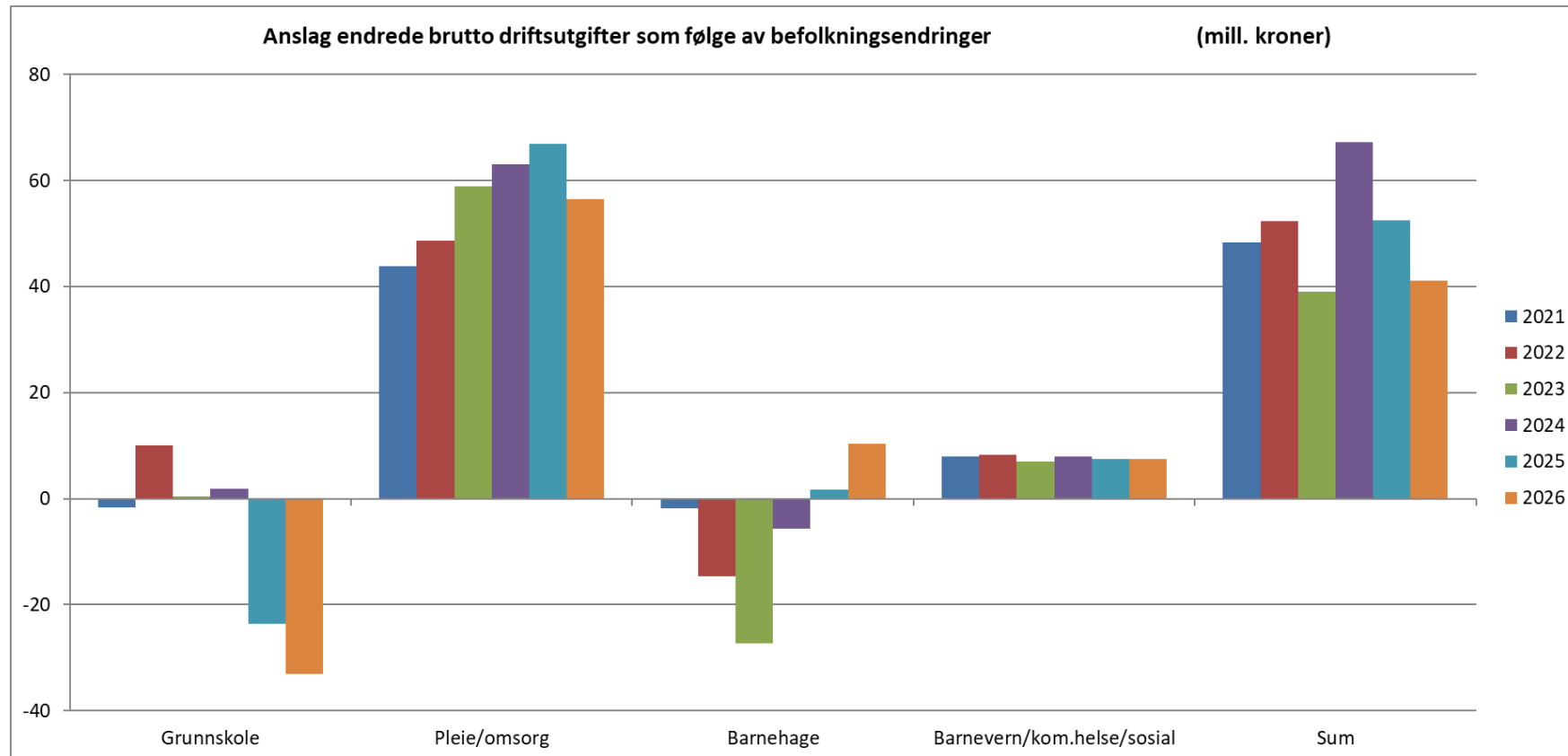
SKAPENDE OG KOMPETENT

Økonomiplan 2021-2024:

Kommunens utfordringsbilde viser at de nærmeste årene handler det om å:

- få klimagassutslippene ned
- få flere inkludert
- ta mer kompetanse i bruk

Demografikostnader

Ifølge disse beregningene vil Kristiansand de neste 6 årene i gjennomsnitt måtte øke brutto driftsutgifter med om lag 50 mill. kr årlig for å kunne videreføre tjenestetilbudet på nivå med landsgjennomsnittets standard og dekningsgrader for 2020.

Utfordrende kommuneøkonomi

Foto: Vidar Fløde

Kommunen skal spare 300 millioner kroner: Disse skolene er i spill

Flere skoler og barnehager er i spill som følge av Arendal kommunes økonomiske situasjon. På rådmannens liste over mulige innsparinger finnes en omfattende endring av skolestrukturen.

Rådmann Harald Danielsen la **onsdag fram sin liste** over hvilke tiltak politikerne kan velge for å hente inn 300 millioner kroner de neste årene.

LES OGSÅ
Slik kan kommuneøkonomien bli grei igjen

Skolestrukturen i Arendal kan gå gjennom omfattende endringer dersom bystyret velger å gå inn for alt rådmannen lister opp av muligheter. Å legge ned skoler er blant alternativene. I lista ser vi at følgende blir vurdert:

- Legge ned Eydehavn skole
- Legge ned Nesheim skole
- Legge ned ungdomstrinn Moltemyr skole
- Legge ned Myra
- En skole på Troi
- Legge ned Stroi
- Legge ned Flost
- Flytte barnehage

OMFATTENDE: Rådmann Harald Danielsen la fram en omfattende liste over mulige innsparings tiltak.

Slik kan kommuneøkonomien

Onsdag presenterte rådmannen hvordan Arendal hente inn 300 millioner kroner de neste årene. Bystet seg til at skoler kan bli nedlagt og økt eiendomsskatt prinsipp skal ingen fast ansatte sies opp.

Helse- og omsorgsminister Bent Høie får kritikk for manglende forståelse i kommuneøkonomien. Foto: Magnus Knutsen Bjerke

Høie får svar etter kritikk av kommuneøkonomi

Helseminister Bent Høie (H) hevder noen kommuner ikke klarer å styre sin egen økonomi. Det vitner om dårlig innsikt i den kommunale hverdagen, mener KS-lederen.

Høie uttalte seg til VG om kommuneøkonomi mandag. Han lo at starten skal dekke kommunenes koronarelaterte utgifter. Samtidig sa han følgende:

- Det er fristende for en ordfører som er nødt til å kutte, fordi selv har lagt opp til et budsjett som ikke går i hop, å skyldte kuttene på covid-19-utgiftene og si at en ikke har fått nok kompensasjon. Det har vi sett tendenser til.
- Det reagerer leder Bjørn Arild Gram i KS, kommunesektorens organisasjon, på.
- Uttalelsene vitner om dårlig innsikt i den kommunale hverdagen sier Gram til VG.
- Vi har tall på at kommuneøkonomien de siste årene har blitt merkbart svakere. Kommunene hadde problemer med å få et budsjett til å gå opp, og så kom koronapandemien i tillegg, fortsetter Gram.

• Les også: [Høie: Over mer penger til kommunesektoren i 2021](#)

Kommunedirektør Per Kristian Vareide. Foto: Jon Ingemundsen

Kommunedirektøren varsler kutt og mindre handlingsrom

Kommunedirektør Per Kristian Vareide varsler kutt og mindre handlingsrom i økonomiplan for nye Stavanger.

Omstilling og effektivisering

Det legges opp til å videreføre tidligere vedtatte omstillings- endringer fra 2021, samt hvordan omstillings- og effektiviserings-

Asker kommune

Beløp i mill. kr.	2021	2022	2023	2024
Oppvekst	33,5	54,3	71,0	88,3
Velferd	27,4	44,6	58,3	72,6
Samfunnstjenester	9,0	14,6	19,0	22,6
Samfunnsutvikling	1,4	2,3	3,1	3,5
Medborgerskap	4,4	7,0	9,1	11,1
Administrasjon og ledelse	4,3	7,2	9,5	11,9
Sum	80	130	170	210

Hva gjør regjeringen for 2021?

Tidligere denne uka overrakte statsminister Erna Solberg finansminister Jan Tore Sanner den ferske romanen *Gul bok* av Zeshan Shakar før hun innledet for Høyres stortingsgruppe og regjeringsmedlemmer under en konferanse i Oslo. Gul bok er også navnet på et av dokumentene som følger forslaget til statsbudsjett.

Foto: Ole Berg-Rusten / NTB scanpix

› PUBLISERT 20.08.2020 08:25

Stor usikkerhet når statsbudsjettet for 2021 spikres

Neste uke fastsetter regjeringen rammene for statsbudsjettet for 2021. – Det er spesielt

MER OM

Usikkerhet

- Hva legger staten inn av frie inntekter?
- I større grad «bruksanvisning på de frie inntektene»
- Hvor lenge har vi lave renter?
- Langvarige konsekvenser av koronapandemien?
- Utviklingen på finans?
- Arbeidsmarkedet?
- De som står utenfor

Bare mørke skyer i horisonten?

- Med bakgrunn i utfordringsbildet hvilke muligheter har vi i Kristiansand?
- Hva kan vi bidra med selv her?

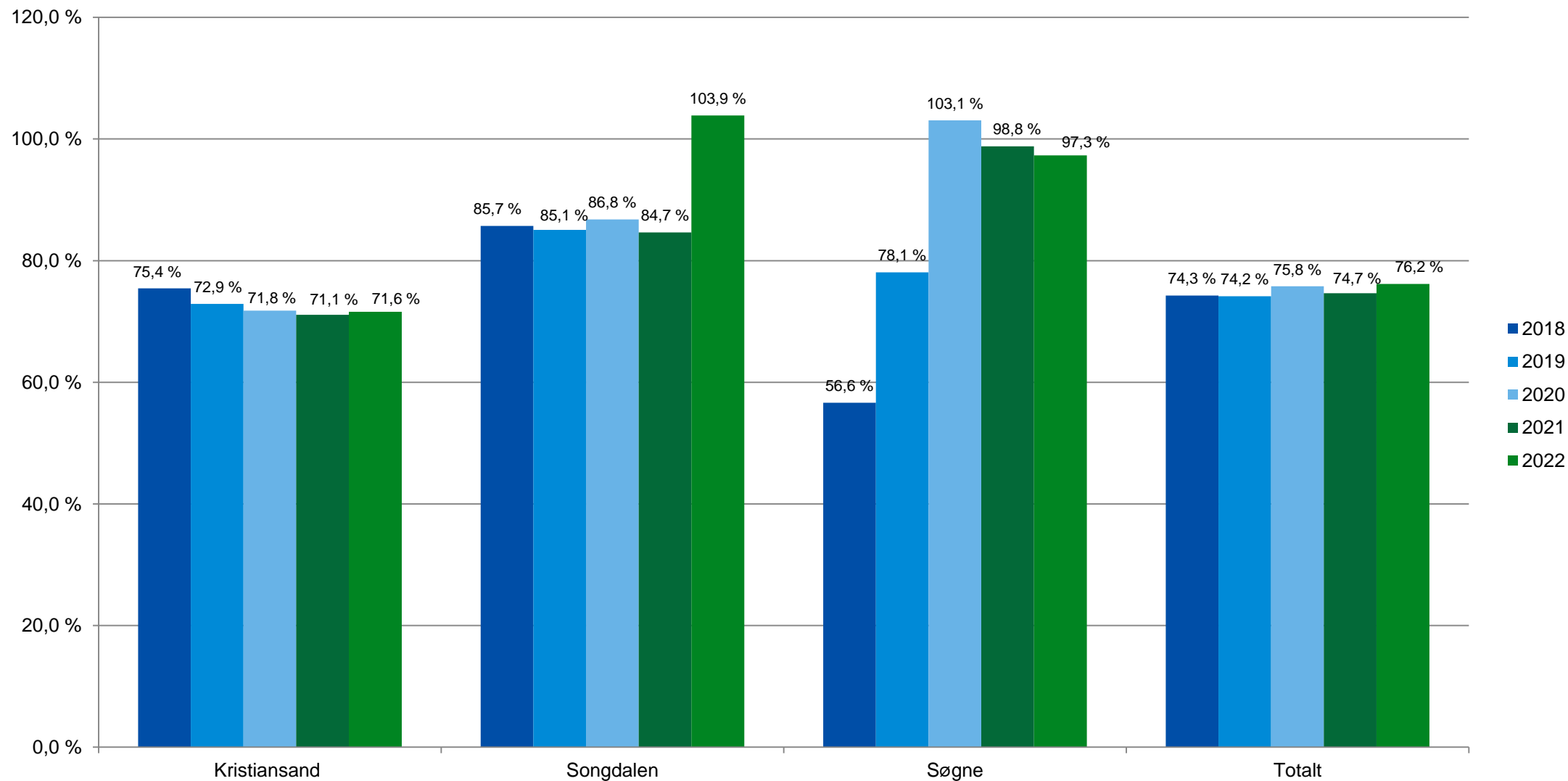

Kristiansand
kommune

Vedtatt økonomiplan 2020-2023

Basert på økonomiplanene til Søgne, Songdalen og
Kristiansand
Fellesnemdas vedtak

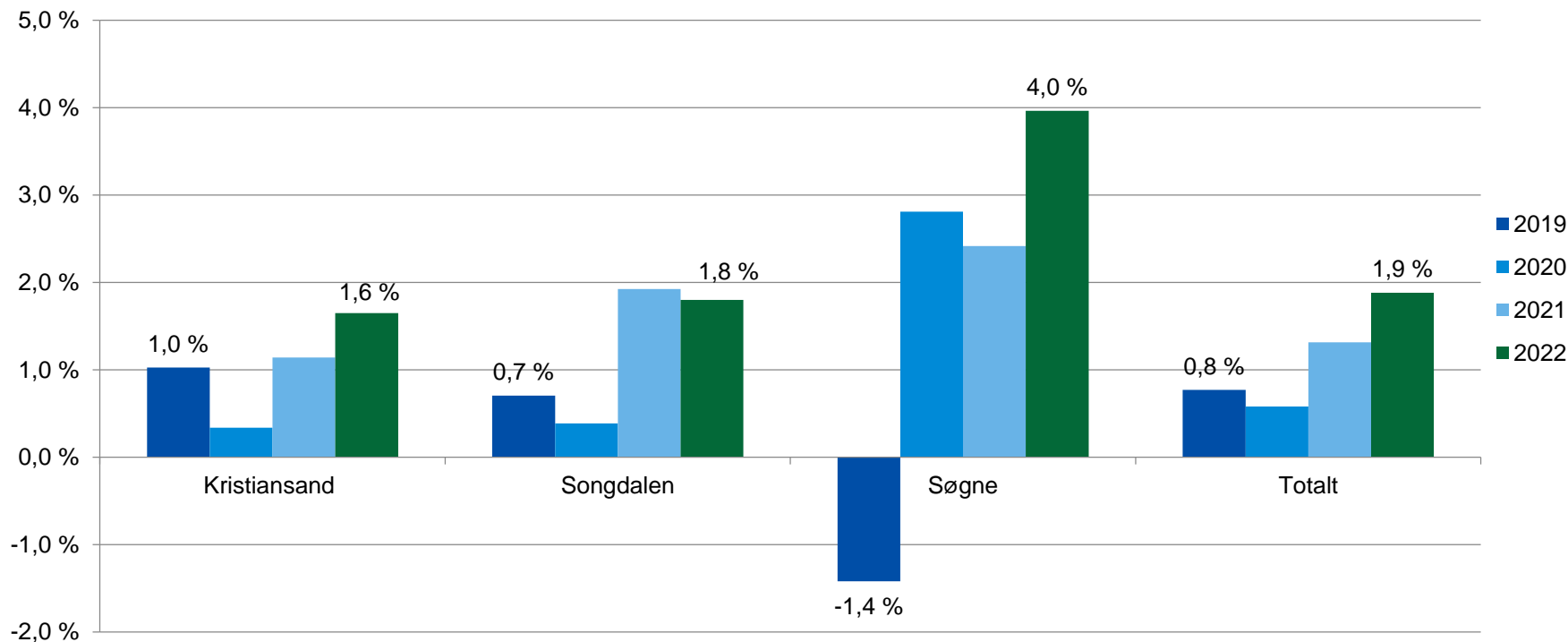
Utvikling i netto lånegjeld 2018-2022 (netto lånegjeld i % av sum driftsinntekter)

Korrigert netto driftsresultat

Korrigert netto driftsresultat må være minimum 0,5 % av sum driftsinntekter hvert år i økonomiplanperioden. Det kan justeres for betydelige engangsutgifter i driften (f.eks. Kristiansands tilskudd i 2020 til Kunstsiloen).

Begrepet «korrigert netto driftsresultat» forstyrres av premieavvik. Resultatet ser derfor vesentlig bedre ut enn det er likviditetsmessig.

Budsjettmessige utfordringer i mill. kr

	2019	2020	2021	2022
Netto driftsresultat	67	39	108	159
Netto premieavik	-87	-118	-117	-133
Inntektssystemet		-12	-12	-12
Eiendomsskatt Kristiansand		-25		
Eiendomsskatt Søgne		-16		
Harmonisering lønn og ordninger		-10	-10	-10
Salderingsbehov	-20	-141	-31	4

Kristiansand har lagt til grunn innsparingskrav på 84 mill. kr fra 2018 til 2022 inklusiv 20 mill. kr vedtatt av Kristiansand bystyre som effekt av kommunesammenslåingen.

Nærmere om økonomiplanene 2019-2022

- Økte investeringene sammenlignet med vedtatt økonomiplan 2018-21 til tross for fellesnemdas vedtak: «Investeringsnivået i vedtatte økonomiplaner er høyt og det bør tilstrebes å nedjustere nivået ved å utsettes/nedskalere prosjekter, samt begrense eventuelle nye prosjekter utover økonomiplanene.»
- Netto driftsresultat gradvis bedre i perioden, men det er ikke tatt tilstrekkelig høyde for økte driftsutgifter ved nye investeringer og forutsatt for høy eiendomsskatt for Søgne del i 2020.
- Det er ikke innarbeidet tilstrekkelig FDV utgifter til investeringene for bl.a. Syngna kulturhus (3 mill. kr) og flere av investeringene i Søgne kommune.
- Søgne omsorgssenter slik det er utformet bygningsmessig (Bokollektiv) tilsier driftsutgifter på om lag 50 mill. kr. Det er avsatt om lag 5 mill. kr til driften (halvparten omdisponering fra hjemmesykepleien).
- Det er ikke innarbeidet driftsutgifter til nye avlastningsplasser på Lunde. Beregnet til 9 mill. kr årlig.
- Det var ulik praksis i de tre kommunen vedr. kompensasjon for demografi og innsparingskrav.

Målgruppe og behov – Søgne omsorgsboliger

Bokollektiv for personer med omfattende heldøgns omsorgsbehov

Fra helse og omsorgsplan Søgne s. 26:

- *personer som er til fare for seg selv eller andre og som i samarbeid med fullmektig / verge anbefales skjerming (personer med demens, alvorlig psykisk sykdom)*
- *personer med svært omfattende omsorgsbehov store deler av døgnet*
- *personer med stor utrygghet som ikke kan kompenseres nok med trygghetsteknologi og hjemmetjenestenes responstid*

(...)

Forslaget sikrer en bygningsmasse som ivaretar det samlede behov for heldøgns tjenestetilbud knyttet opp mot omsorgsboliger og langtidsplasser frem mot år 2030.

- Vedtatte driftsmidler har vært basert på at tjenesten var planlagt å bli betjent med hjemmetjenester (demografimidler).
  - Målgruppen og utforming av bygget forutsetter imidlertid et faglig konsept med tilstedeværende bemanning.
- Vedtatte driftsmidler er ikke tilstrekkelige.

Behovsdekning i tråd med demografisk utvikling

Behovet for heldøgns omsorgsplasser i Kristiansand kommune vil øke, men ikke så raskt som planlagt etablering av nye plasser tilsier.

Kommunen vil ha noe overkapasitet fram mot ca. 2024/2025. Deretter vil det bli økende behov for flere plasser.

Det er derfor behov for å ta bygget i Søgne i bruk gradvis, jfr. også den opprinnelige helse og omsorgsplanen:

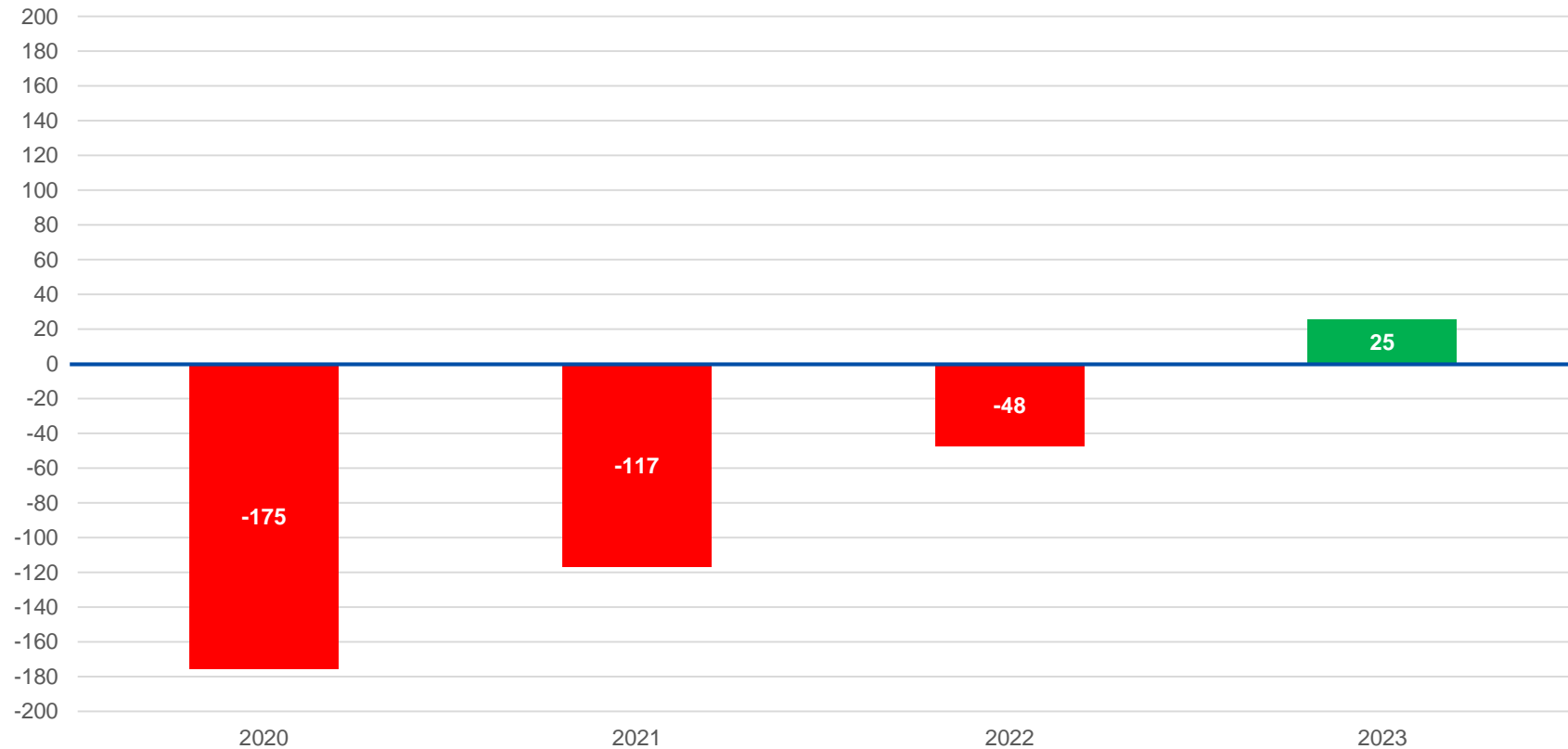
- Dagsenter og hjemmetjenester i byggets 1. etg fra 2021
- 32 omsorgsboligplasser innen høst 2022
- Gradvis videre åpning fram mot 2025 i tråd med behovsøkning

Endelig godkjenning av forslaget om gradvis innflytting må gis av Husbanken.

Korrigert netto driftsresultat 2020-2023

Mål: 2 % av sum driftsinntekter dvs. om lag 170 mill. kr i 2020

Mill. kr:

Innsparingstiltak 2020-2023

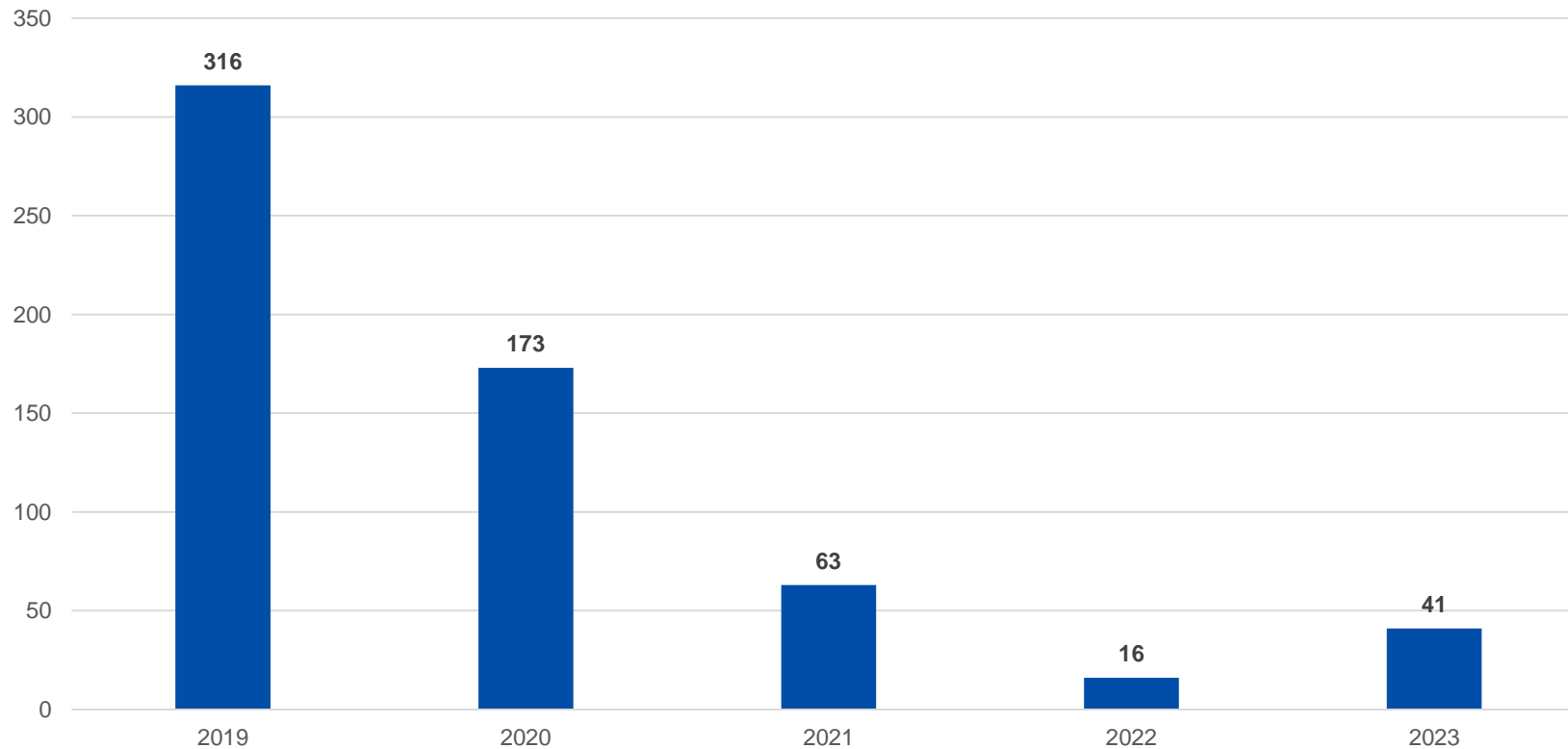
Tall i 1000 kr i 2020 kr		2020	2021	2022	2023
Organisasjon	1,7%	-3 700	-5 900	-7 000	-8 500
Økonomi	3,4%	-3 650	-5 800	-6 900	-8 400
Samfunn og innovasjon		0	0	0	0
Oppvekst	0,6%	-15 840	-24 060	-25 850	-29 350
Helse og mestring	0,3%	-7 000	-11 500	-14 300	-17 800
Kultur og innbyggerdialog	0,8%	-3 080	-4 160	-5 190	-7 190
By- og stedsutvikling	1,0%	-4 940	-7 370	-9 050	-11 550
Sum		-38 210	-58 790	-68 290	-82 790

I tillegg til dette er det ikke kompensert fullt ut for demografiendringer og utfordringer med å tilpasse driften innenfor vedtatt ramme i 2019.

Sentralt disposisjonsfond 2019-2023

Mål: 2 % av sum driftsinntekter dvs. om lag 170 mill. kr i 2020

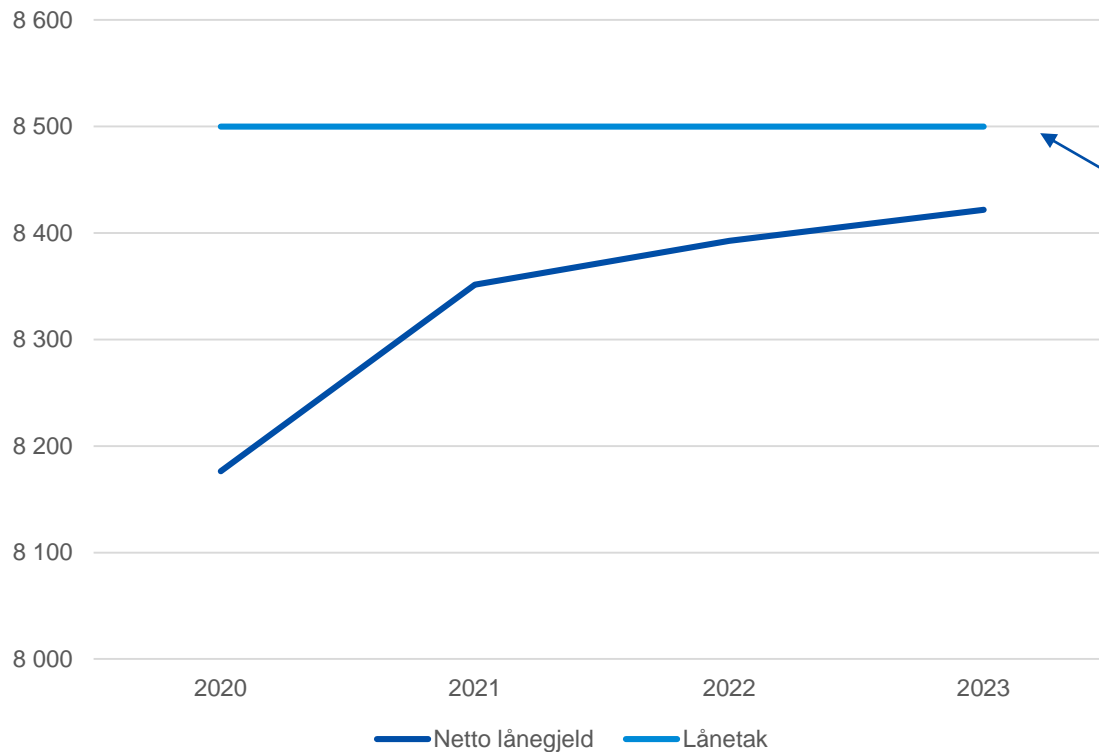
Mill. kr:

Netto lånegjeld 2020-2023

Kristiansand
kommune

Samlet sett øker netto lånegjeld med om lag 246 mill. kr til 8,42 mrd. kr fra 2020 til 2023.

Gjeldstak på 8,5 mrd. kr.

Det anbefales ikke at gjeldstaket justeres for befolkningsvekst eller prisjusteres.

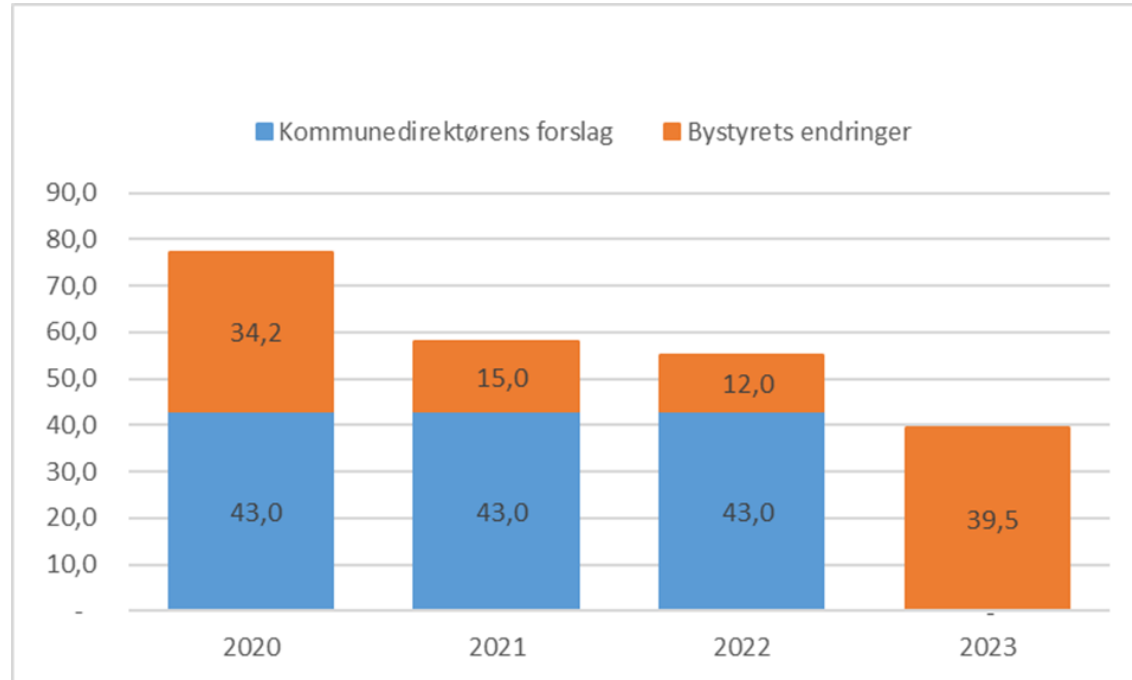

Konsekvenser av den politiske behandling - erfaringer

- I økonomiplanen for 2020-2023 vedtok bystyret å øke rammene til områdene med 27 mill. kr netto.
  - Reduserte to poster. Markering av kommunesammenslåing og politikerlønn.
  - Økningen finansiert ved bruk av fond og økt utbytte fra selskaper og brøt dermed vedtatte handlingsregler.
- Mindre endringer på investeringene, men økte salg av eiendom med 60 mill. kr.

Nye bystyret fulgte dermed opp praksisen fra gamle Kristiansand der driftsbudsjettet som hovedregel ble økt med 20-30 mill. kr ut over rådmannens forslag.

Handlingsregler – kortsiktig effekt

Kommunedirektørens forslag (mill. kr)	2020	2021	2022	2023
Ikke prisjustering av energiverksfondet	27,5	27,5	27,5	
Bruk av bufferfond				
Bruk av utbytte	15,5	15,5	15,5	-
Sum	43,0	43,0	43,0	-

Bystyrets endringer (i mill. kr)	2020	2021	2022	2023
Ikke prisjustering av energiverksfondet				27,5
Bruk av bufferfond	29,2	7,0		
Bruk av utbytte	5,0	8,0	12,0	12,0
Sum	34,2	15,0	12,0	39,5

I løpet av 2018 og 2019 har Kristiansand tatt ut 163,5 mill. kr av KNAS i ekstraordinært utbytte. 78,5 ført på investering.

I økonomiplanen brukes 229,7 mill. kr i driften ved å bryte handlingsreglene. Det gir en kortsiktig effekt som svekker kommunens økonomi på lang sikt.

Kristiansand
kommune

1. tertialrapport 2020

Korrigert netto driftsresultat

	Budsjett 2020	Revidert budsjett 2020	Prognose 2020
Korrigert netto driftsresultat*	-175,4	-99,6	-339,0
Dekkes slik:			
Bruk av sentralt disposisjonsfond	-175,4	-99,9	-99,9
Overføring til investering	0	0,3	0,3
Planlagt bruk av fond områdene			-31,6
Bruk av områdefond og andre fond			-207,8

- Bedring på korrigert netto driftsresultat på 75,8 mill. kr i forhold til vedtatt. Dette skyldes redusert pensjonspremie, redusert arbeidsgiveravgift og reduserte renteutgifter.
- Bruker 75,5 mill. kr mindre av sentralt disposisjonsfond enn vedtatt
- Prognosen for sentralt disposisjonsfond pr. 31.12.20 er på om lag 390 mill. kr

Men,

Område		Mer/mindre forbruk før bruk av fond 2020	Planlagt bruk av fond 2020	Reelt mer/mindre forbruk 2020
10	Kommunedirektøren	0	0	0
11	Organisasjon	-1 000	0	-1 000
12	Økonomi	0	0	0
13	Samfunn og innovasjon	-4 100	4 100	0
2	Oppvekst	-52 400	0	-52 400
3	Helse og mestring	-143 000	10 000	-133 000
4	Kultur og innbyggerdialog	-15 000	0	-15 000
5	By- og stedsutvikling	-23 900	17 500	-6 400
Sum		-239 400	31 600	-207 800

- Områdene melder om et reelt merforbruk på 207,8 mill. kr inkl. koronarelaterte utgifter.
- Om lag 123 mill. kr er knyttet til koronarelaterte utgifter.
- Bekymring: Merforbruk i helse og mestring og oppvekst som skyldes et for høyt driftsnivå i forhold til vedtatt budsjett.
- Utfordring med inngangen til 2021, der vedtatte innsparingskrav øker

Kristiansand
kommune

2. tertialrapport 2020

Korrigert netto driftsresultat

Tall i 1000 kr

	Budsjett 2020	Revidert budsjett 2020	Prognose 2020
Korrigert netto driftsresultat*	-175,4	-36,6	-169,1
Dekkes slik:			
Bruk av sentralt disposisjonsfond	-175,4	-27,7	-27,7
Overføring til investering	0	4,5	4,5
Planlagt bruk av fond områdene		-13,4	-29,9
Prognose merforbruk områdene bruk av fond			-116,0

*Korrigert for bruk/avsetning bundne fond

Status for områdene prognose pr. 31.12.20

Tall i 1000 kr

Område	Mer/mindre forbruk før bruk av fond 2020	Planlagt bruk av fond 2020	Reelt mer/mindre forbruk 2020
10	Kommunedirektøren	0	0
11	Organisasjon	1 000	0
12	Økonomi	650	0
13	Samfunn og innovasjon	-1 400	0
2	Oppvekst	-29 000	0
3	Helse og mestring	-78 400	10 000
4	Kultur og innbyggerdialog	-5 000	0
5	By- og stedsutvikling	-20 300	6 500
Sum		-132 450	16 500*

*i tillegg kommer bruk av disposisjonsfond pr. 31.8.2020

Kristiansand
kommune

Rullering økonomiplan 2021-2024

Hovedutfordringer

- Tilpasse driften til vedtatte rammer.
- Oppnå balanse mellom inntekter og utgifter i løpet av økonomiplanperioden.
- Møte demografiutfordringene i helse og mestring med økte rammer, ny teknologi og omstilling.
- Utenforskap. Følge opp oppgaveutvalgets anbefalinger.
- Prioriteringen av ressurser må henge sammen med satsingene i kommuneplanens samfunnsdel.

Viktig spørsmål:

- Er kommunedirektøren bundet av vedtatte handlingsregler?

Usikkerhetsmomenter

- Håndtering av koronakrisen og de økonomiske konsekvensene – mest sannsynlig så dekker ikke staten alle merkostnader
- Iverksettelse av allerede vedtatte innsparingskrav
- Vekst i frie inntekter?
- Reduserte rentekostnader?
- Finans og avkastning på energiverksfondet?
- Investeringsnivå – utredet 30 nye prosjekter – totalramme nærmere 1,1 mrd. Kr.

The image shows a screenshot of a webpage from Regjeringen.no. The header features the Norwegian coat of arms and the text 'Regjeringen.no'. Below the header is a navigation bar with 'Tema', 'Dokument', 'Aktuelt', and 'Departement' menus. The main content area displays a breadcrumb trail 'Du er her: Forsiden • Aktuelt • Pressemeldinger •' followed by the title 'Ekspertutvalget «Norge mot 2025» skal vurdere grunnlaget for verdiskaping, produksjon, sysselsetting og velferd etter pandemien'. Below the title is the text 'Pressemelding | Dato: 12.05.2020 | Nr: 42/2020'. The main body of the text reads: 'Regjeringen har satt ned utvalget «Norge mot 2025». Utvalget skal vurdere hvordan konsekvenser av virusutbruddet, utviklingen i internasjonal økonomi, smitteverntiltakene og de økonomiske mottiltakene vil påvirke utviklingen i norsk økonomi frem mot 2025.'

Sanner advarer: Mindre rom for oljepengebruk

nd

Artikkel NTB onsdag 26. august 2020 10:05

Share Tweet Likar Del En person likar dette. Registrer deg for å se hva

Finansminister Jan Tore Sanner deltok onsdag morgen på et presstreff i forkant av regjeringens budsjettkonferanse. Foto: Terje Pedersen / NTB scanpix

Regjeringens
budsjettkonferanse onsdag 26.
august 2020

Finansminister Jan Tore Sanner (H) vil bruke det som er nødvendig. Men når veksten går opp, må oljepengebruken ned, fastslår han.

Innsparingstiltak 2021-2024 i forhold til 2020 inkl. ytterligere 10 mill. kr i 2024

Tall i 1000 kr i 2021 kr	2021	2022	2023	2024
Organisasjon	-2 218	-3 326	-4 838	-5 638
Økonomi	-2 167	-3 276	-4 788	-4 788
Samfunn og innovasjon	0	0	0	0
Oppvekst	-8 290	-10 089	-13 619	-16 619
Helse og mestring	-4 536	-7 358	-10 886	-13 886
Kultur og innbyggerdialog	-1 089	-2 127	-4 144	-5 744
By- og stedsutvikling	-2 150	-3 440	-5 663	-7 263
Sum	-20 450	- 29 616	-43 938	-53 938

I tillegg til dette er det ikke kompensert fullt ut for demografiendringer og utfordringer med å tilpasse driften innenfor vedtatt ramme i 2020.

Status 7. oktober (før statsbudsjettet)

- Ubalanse på om lag 75 mill. kr i 2021.
- Om lag balanse i 2024 – handlingsreglene følges
- Basert på strammere rammer enn i 2020.
- Foreslår strukturendringer innen skole og omsorgstjenestene
- Lagt til grunn lavere vekst i frie inntekter fra staten basert på lavere anslag vedr. demografiutgifter.
- Lavere rentenivå.
- Lavere pensjonsutgifter.
- Økte FDVU utgifter. Alle prosjektene ikke fanget opp i vedtatt ØP.
- Driften av Søgne omsorgssenter ikke finansiert i vedtatt ØP.
- Endringer i refusjonsordning for ressurskrevende innarbeidet. Det er lagt til grunn ytterligere innstramming av ordningen.
- Boligstiftelsene avvikles trolig fra 1.1.22. Bedre utnyttelse av ressursene.
- Samme eiendomsskattenivå som i vedtatt økonomiplan. Ikke avklart nivå i 2024 ennå.

Gjeldtaket og investeringsbehov

- Fra 2023 er gjeldstaket på 8,5 mrd. kroner.
- I vedtatt økonomiplan er det er margin på 78 mill. kr i 2023.
- Utfordrende å holde investeringsnivået
  - Svikt i salgsinntekter. Mulig omregulering av Kroodden.
  - Oppdaterte prosjektkostnader for vedtatte prosjekter f.eks. Vollan skole med flerbrukshall.
  - Nye investeringer. Utredet 30 nye prosjekter. Nytt sykehjem i 2026 vil kreve betydelige avsetninger i 2024.
- Nominelt tak gir en realnedgang i netto lånegjeld på 170 mill. kr i året gitt 2 % inflasjon. Gir 10 mill. kr årlig i reduserte rente- og avdragsutgifter.
- Foreløpig gir investeringsprogrammet en netto lånegjeld under gjeldstaket.
- Økt avsetning til nytt sykehjem og nye boliger.

Kristiansand
kommune

Statsbudsjettet 2021

Handlingsrom

	Mrd. kroner
Veksten i frie inntekter utover særskilt tillegg	2,0
Merkostnader til demografi	-1,1
Satsinger innenfor veksten i frie inntekter	-0,2
Økt handlingsrom	0,7

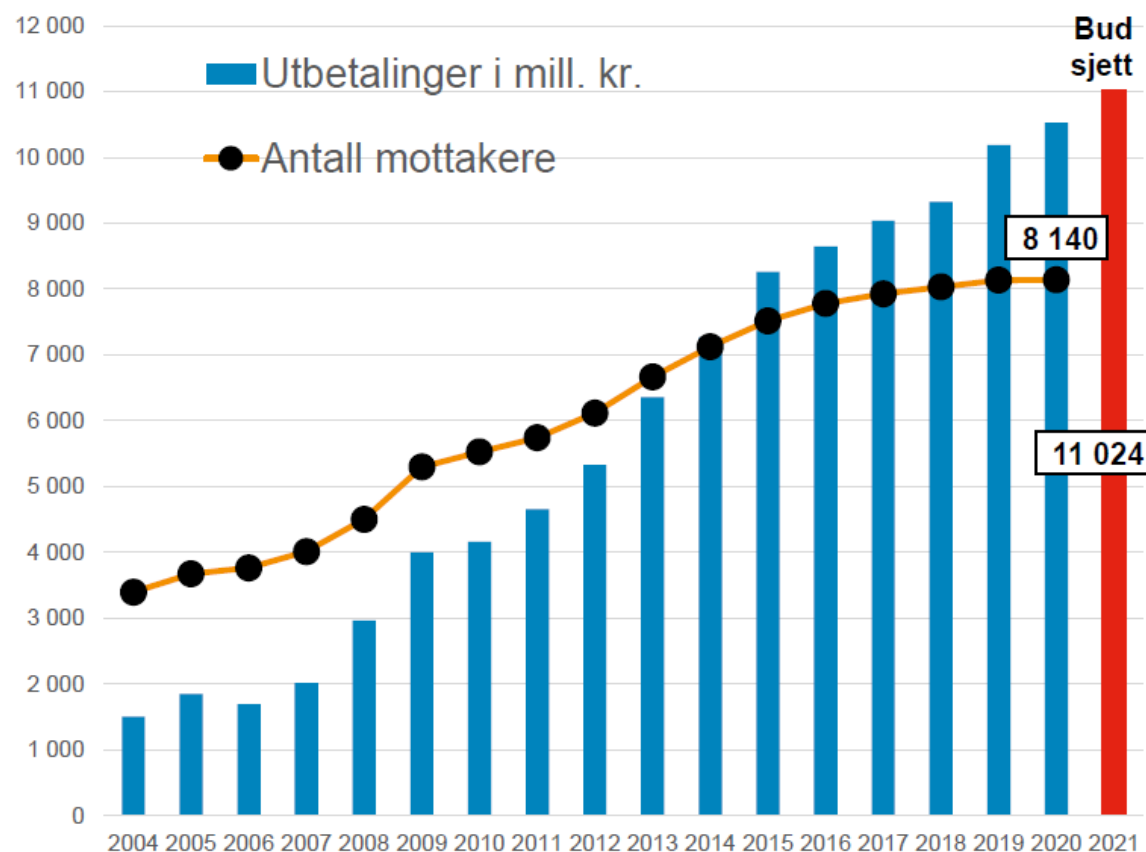

Ressurskrevende tjenester

Sikringsordning for små kommuner med høye utgifter.

30 millioner kroner i ekstra skjønnsmidler.

- Sterk vekst i ordningen over tid
- Øker innslagspunktet med 46 000 kroner utover lønnsveksten
- Innstramming på 300 mill. kroner
- Fortsatt reell vekst i ordningen
- Påvirker ikke tilbudet til mottakerne

Kristiansand
kommune

Telefon 38 07 50 00
post@kristiansand.kommune.no
Kristiansand.kommune.no